

Ze sutin povstalo

Není dovolená jako dovolená. Společný pobyt unitářů v Novohradských horách měl spíš charakter ideálního společenství, spoluprožívání a sdílení zážitků než prázdninového odpočinku v běžném slova smyslu. Název duchovní společenství zde tentokrát nezni hluše, ale vystihuje přesně a obsažně atmosféru celého týdne od prvního dne 27. srpna do dne loučení a odjezdu 3. září. Místo našeho setkání, klášter servitů v Nových Hradech bylo přímo stvořené pro skupinu lidí, kteří přijeli bez jakýchkoliv křečovitých očekávání, typických pro dnešní komerční honěný svět, přijeli prostě být spolu i sami se sebou a s tím krásným místem a přírodou. Přijeli jsme bez světských ambicí, pouze s radostným trošku dětským těšením se na sebe, přijeli jsme **být** a nikoliv něco získat ve smyslu vlastnit neboli **mít**. Krásné místo to poznalo a také nás tak přijalo.

Ihned po příjezdu, v našem případě z Brna, vlakem do Českých Budějovic a dále autobusem do Nových Hradů, jsme viděli malebné městečko s množstvím zeleně a pěkných staveb. Klášter s výstavným chrámem se vynořil jako šedobílá dominanta okolí a již jsme mohli obdivovat jeho barokní architekturu. Skvostně opravené a zařízené interiéry přímo lákaly k rozjímání a odpočinku těla i duše. Dlouhé klášterní chodby s množstvím obrazů s křesťanskými motivy a pečlivě ošetřovaných květin, rajský dvůr s fontánkou a lavičkami, všechno přímo vybízelo k zastavení a vyjití z ruchu světa. Nádherná šlehačkově bílá klenba refektáře s jednoduchým křížem v čele a utěšeným pohledem do zahrady vybízela k setkávání v tom nejvlastnějším smyslu, který v sobě toto podivuhodné české slovo skrývá. Místnost, v níž jsme mívali naše nedělní shromáždění, cvičili jógu a večer se scházeli k programům, typickým unitářským besedám a podvečernímu zpěvu, byla spíš pracovní nebo učebnou, umístěná v chodbě vedoucí k nejtajemnějšímu místu kláštera, k třinácté komnatě, vyřezávané, původně zachované modlitebně, místu, kam snad i samo Ticho chodí po špičkách. Později jsme se při prohlídce kláštera dověděli, že tato prostora nebyla za totality zničená, neboť, z blíže neznámých důvodů, k ní nebyl prostě přístup. Byla zadržena a tak i uchráněná devastace, která jinak postihla celý rozsáhlý areál kláštera. Původní řezbářské práce v tomto nejvlastnějším místě modliteb a kontemplací by dnes již stěží mohly být nahrazeny. Nádherné překvapení bylo, že tento skvostný prostor byl vždy otevřený, přijímající každého kdo chtěl ve vlastním smyslu **tam vejít a být**.

Jediné uzavřené prostory - klausura - nám zůstaly utajeny. Pokojíky pro hosty poněkud připomínaly cely, ovšem jen v kladném slova smyslu - útulnou velikostí, jednoduchostí zařízení, svatým obrázkem - většinou reprodukcí známého díla z dávných dob, úzkostlivou čistotou a klidem. Tíše jsem si přála pokojík číslo dvanáct, nevyslovené přáníčko bylo vyslyšeno a navíc svatý obrázek - Madona v krajině byla tatáž reprodukce, která bývala po léta kulisou mého dětství u nás doma, tentýž oválný formát, tatáž důstojně usměvavá tvář. Také jiní účastníci unitáři a jejich rodinní příslušníci v prostorách svého ubytování, něco jim říkal obrázek, malované stropy v pokojích pro hosty, na rozdíl od původních nákladních křesťanských prací v ostatních prostorách kláštera, byly dílem současného umělce. Velice zajímavé bylo odpoledne věnované poučování u servitů. Klášter kasárna a měl ve dvacátém století pohnutou historii. Za totality

dlouhou dobu byla doslova v demoličním stavu. Po restituci zůstal poslední řádový bratr, který již jako stařec, shromáždil, menším dílem od státu, větším dílem od zahraničních servitů, sumu sedmdesát milionů na velmi náročnou rekonstrukci zdevastovaného kláštera, kostela a zahrady. Rozsáhlý areál tak doslova povstal ze sutin a nejen křesťanům připomíná možnost vítězství i v beznadějném stavu. Touto radostnou nadějí také celý klášter žije. Mniši, servité zde sice žádní noví nejsou, avšak žije tu několik mladých novicek řádu Společenství P. Marie. Bíle oblečená děvčata nepřipomínají nijak představu klášterní přísnosti, ale spíš radostnou a pracovitou zbožnost. Poslední dva dny pobytu jsme byli svědky zahraniční návštěvy sester téhož řádu ze Slovenska a z Rakouska. Atmosféra radostného setkání rozzářila celý klášter. V tomto prostředí nijak nerušily naše „kacířské diskuze“ ani cvičení jógy.

Náš první pěší výlet vedl hlubokými lesy a přívětivými stezičkami na poutní místo známé z lahvi s Dobrou vodou. Jeden z pramenů skutečně vyvěrá přímo pod barokním chrámem. Vejdete-li, jste až zahlceni přemírou zlata na oltářích. Spíš chudší domy v okolí kostela dávají tušit, že tamní lidé byli především štědří ke kostelu a svoji zbožnost snad vyjadřovali bohatými dary. Českoněmecké prostředí a hornatý ráz vytvářejí zvláštní atmosféru. Zajímavé bylo ovšem také samotné městečko Nové Hrady s pěkně opraveným hradem a se zachovanou historickou kovárnou, na jejíž opravu přispělo UNESCO. Jeden z našich delších výletů na tvrz Žumberk dokazoval, že za totality přece jen ne zcela všechny památky byly devastovány. Renesančně přestavěná gotická tvrz z 15. století byla opravena a dobře udržována již v minulém období. Škoda, že se o tomto unikátu obecně více neví. Tvrz slouží jako muzeum renesančních sbírek a malovaného nábytku. V harmonii s okolní přírodou je skutečně krásným koutem naší vlasti. Ostatně, že je u nás krásně jsme viděli na všech svých cestách v tomto přínosném týdnu plném radosti a naděje.

Mohli jsme si z těch dnů odnést povzbudivou představu rozkvětu a prosperity z původně beznadějného, v troskách se nacházejícího stavu - a to je představa dobrá.

Jarmila Plotěná

K česko-britským stykům unitářů

Ve dnech 6. - 11. srpna 2005 navštívily ČR na pozvání Kastálie dvě anglické unitářky, které se mimořádně zasloužily o rozvoj přátelství mezi našimi národy. Obě byly členkami delegace IARF, která se prvně vydala za železnou oponu k navázání komunisty přerušovaných styků. Frances, původem z Yorkshire, se provdala za pedagoga Reinharda Ulmara. Žije v Hann. Münden v severním Německu, asi 120 km od Hannoveru. Mají dvě děti, které dojížděly do Waldorfské školy. Nikolas, 29 r., který studoval v Anglii technologickou ekologii, žije ve Švýcarsku, kde se specializuje na veřejnou dopravu. Dcera Kerstin je zaměstnaná u cestovní agentury v Madridu.

Frances má k Česku mimořádně vřelé kontakty. Jako učitelce angličtiny na Lidové škole jsem jí zprostředkoval vedení kurzu angličtiny pro zaměstnance Vojenské lékařské fakulty v Hradci Králové. Bylo to deklarováno jako letní tábor. Místo toho Frances, šedá myš z domácnosti, byla ubytována komfortně přímo v nemocnici a jejími žáky byli vysocí

důstojníci, kteří podle předpisu do vyučování chodili v uniformách. Čekala, že to budou zuřiví komunisté, ale těch tam bylo jako šafránu. Frances s pohnutím vzpomíná, jací to byli laskaví (nice) lidé, jak se pilně učili a jak živě se zajímali o realie její vlasti. Frances se nejvíc skamarádila s doc. Jardou a jeho ženou Evou, kteří byli v Británii v době teroristického útoku v Londýně a s ex-unitářem Lubošem Smotlachou. Ulmarovi pobývali jedno léto na naší chalupě na Budínku u Dobříše, kde Reinhartovi zvláště chutnalo české pivo.

Její přítelkyně Rosemary Ottewill z Warwickshiru ve střední Anglii v Harbury, měla tvrdší život. Po náhlé smrti manžela se rodina dostala do finančních problémů, takže se Rosemary vrátila k učitelskému povolání. Navíc měla na starosti těžce nemocnou matku. Její syn je profesorem matematiky na střední škole, dcera Jenny je u dětí. Je čtyřnásobnou babičkou, ale není to na ní vidět. Moc vzpomíná na svou první návštěvu Prahy, kdy se seznámila s prvním aristokratem ve svém životě s lordem Hugh Sommersetem, který se bez pozvánky vydal 14. července na recepci na francouzské velvyslanectví, protože se necítil jen pairem Anglie, ale i Francie, protože jeho rod nevzdal severofrancouzských departmentů, které ve středověku patřily jeho rodu.

Během procházek po okolí Horního Bolíkova jsem zaznamenal tyto rozhovory:

Rosemary: Měl jsi tak pestrý a zajímavý život. Kdy se dočkáme tvých pamětí?

B. M. Dlouho se k tomu chystám. Naše styky s diplomatickým sborem za totality byly něčím nevídaným.

F. Začni namlouvat audiokazety. My budeme moci doplnit určité části z pohledu ze svobodného světa.

B. M. Styk s cizinci ze Západu byl nebezpečný, StB mu urputně bránila zastrašováním občanů.

R. Jak jsi se dostal do pražské Unitárie?

B. M. Studoval jsem na Filozofické fakultě religionistiku, stejný obor jako sestra Dušana Kafky, Světla. Zнала program unitářů a zvala nás, své kolegy na nejzajímavější přednášky. Naším ordinářem byl prof. Otakar Pertold, bývalý národní demokrat, potom komunist, který se dušoval, že je ateista.

Míval jsem věcné připomínky k programům o józe a buddhismu a tak mne Dušan Kafka požádal o recenzi sborníku, který měl vyjít na cyklostylu jako interní publikace. V oné době jsem ex offo posuzovat tucty publikací a překladů, které od nakladatelství docházely k posouzení, zda nejsou ideologicky závadné. Byl jsem z úrovně příspěvků unitářského sborníku zdrcen. Zvláště slabé byly statě o zenu a přehledu jóg. Osobně mám rád poezii O. Březiny, ale nemohl jsem souhlasit, že to byl světový autor: Do světových jazyků bylo přeloženo, a to nedokonale, jen pár básní. Moje recenze vzbudila v Unitárii zděšení a autoři kritizovaných statí se urazili.

F. Jak jsi za těchto okolností vůbec dostal doporučení na unitáře v Anglii?

B. M. Dr. Kafka si vážil mých znalostí a rozhledu. Správně usoudil, že bych v Británii mohl českému unitářství udělat reklamu. Dostal jsem doporučení na reverenda Kieltyho. V Londýně jsem mu zatelefonoval z nádraží, načež on sám mne tam vyzvedl a odvezl daleko na předměstí.

Ubytovali mne v pokojíku své dcery. Dlouho se na poměry v nesvobodě vyptával a pak mně zprostředkoval přijetí v hlavním stanu unitářů v Exeter Street. Tam se zajímali nejen o

poměry v Unitárii. Potvrdili, že majetek unitářů nebyl komunisty zabrán jako jiný církevní majetek, protože to byl částečně americký majetek díky půjčce N. F. Čapkovi od amerických unitářů. Rozhodli, že mám vystoupit na sněmu unitářské mládeže IARF ve Flaggs.

F. Řečníci už byli určeni: charismatický kazatel, který v ryze katolickém Irsku proměnil skomírající farnost v dynamický unitářský sbor, nejlepší v celém Irsku.

B. M. Do Flaggsu jsem dojel autostopem z Abriachanu na skotských Highlands, kde jsem byl hostem spisovatelky Katharine Stewart. Byla to vesnička tisíc stop nad Loch Ness. Na návsi tam rostly křemenáče, které nikdo neznal a proto nesbíral. Druhým hlavním řečníkem byl tehdy slavný bojovník za občanská práva černochoů rev. Orloff Miller. Ten se oženil v Německu s unitářskou duchovní Renatou Bauer a nyní se synem žijí v Ludwigshafenu.

F. Riskoval jsi ve Flaggs hovořit tak otevřeně jako v Exeter Street?

B. M. Požádal jsem pořadatele, aby sto členné plénum poprosili, aby nic z toho, co řeknu, necitovali v bulletinech jednotlivých kongregací. Byl bych obviněn z „pomlouvání socialistické vlasti“ a potrestán až třemi roky nepodmíněně.

R. Všichni disciplinovaně tvůj požadavek dodrželi, ale mysleli si, že přeháníš.

B. M. Vůbec ne. Náš kamarád, hudebník Vlasta Marek, si odseděl 18 měsíců jen proto, že ho citoval rockový časopis v Japonsku, že tento žánr je u nás pronásledován. Zastal se kapely Plastic People of the Universe.

F. Sešel jsi se někdy s hlavními řečníky?

B. M. Ano, r. 1967 v Denveru v Coloradu, kde Orloff právě přišel o místo. Okrsek Skalistých hor, který řídil, byl rozpuštěn pro úbytek členstva. Jiná volná farnost nebyla a tak se Orloff vydal do San Franciska, kde pár let dělal taxikáře.

F. Utkvělo mi v paměti, jak přesvědčivě jsi ve Flaggs hovořil o totalitním režimu a rafinovaných způsobech persekuce věřících. Doplnil tě Polák Marek, ale ten znal málo anglicky. Řekl „John Huss was fired“, což ve slengu znamená, že byl vyhozen ze zaměstnání.

B. M. Řada členů IARF později řekla, že můj výklad byl působivý. Po vystoupení v unitářském kostele v Denveru jeden farník, plukovník letectva, mne pozval na leteckou akademii USAF do Colorado Springs nevěda, že byl vydán přísný zákaz zvat kohokoliv z Varšavského paktu. Chudák si to odnesl.

R. Jak to vedení Akademie vyřešilo, když už termín tvé přednášky byl dojednán pro profesorský sbor. Ten se skládal z vysokých důstojníků. Kromě toho tam byl jejich bezpečák, takže jsem si připadal jako doma.

F. Byla nějaká diskuse?

B. M. Tématem byl styky Západ - Východ. Shodli jsme se na nutnosti jaderného odzbrojení, k němuž došlo mnohem později.

R. Navštívil jsi hlavní město unitářů Boston?

B. M. Bohužel mi nezbyl čas. Raději jsem se vydal do hlavního města Washingtonu, kde právě v té době probíhaly demonstrace proti válce ve Vietnamu. Stavil jsem se i ve Filadelfii na John Hopkins University, kde působil „český Jung“ Stan Grof.

Dalším tématem byla péče o geronty, tj. v první řadě o rodiče.

F. Sama jsem se přesvědčila, jak staří rodiče jsou čím dál tím závislejší na dětech. Od doby, co matka ovdověla, jezdím za ní do Anglie každý rok. Velmi jí na tom záleží, i když rodina syna bydlí takřka za rohem, takže je o ni dobře postaráno. Bydlí sama, do penzionu pro důchodce nechce a v 84 letech zastane celou domácnost.

B. M. Větší starost jste měli o rodiče Reinharda v Hanoveru, vzdáleném od bydliště přes 130 km.

F. Ze tří sourozenců jsme žili nejbliž. Nejvíc potíží dělal bratr z Heidalberku, který sám nehnul ani prstem nebo naši péči sabotoval. Situace byla o to delikátnější, že babička pro pokročilou senilitu už nebyla úředně svéprávná. Pro řadu pečovatelek to byla služba příliš náročná a brzy dávaly výpověď. Nakonec se nám poštěstilo sehnat veselou Slezanku s kapkou cikánské krve, která starý pár vodila na jarmarky, odkud se vraceli spokojení a šťastní. Jindy chodili do hospůdek. Pak ale švagr zjistil, že rodiče příliš utrácejí. Učinil přepadovku, přesvědčil sociální odbor, že Rose není vhodná osoba a najal novou pečovatelku, která nastolila přísný šetrný režim. Už žádné nákupy zbytečností na jarmarcích. Dokonce zakázala dědovi pít oblíbenou značku piva a kupovala lacinější. Během každé návštěvy jsme byli zasypáni přívalem stížností. Děda žádal, abychom podali stížnost pro porušování jeho občanských práv. Měl kamaráda advokáta, který se pře ujal a vrátil péči do starých kolejí.

B. M. Jak dlouho to vydrželo?

F. Díky Rose děda přežil manželku o 2 roky. Samotu však těžce snášel. Z vlastní kapsy jsme dopláceli přesčasy nad smluvní úvazek.

B. M. Jakého věku se dožil?

F. Tiše zesnul těsně před stoprvními narozeninami.

B. M. Jak jste likvidovali pozůstalost?

F. Ve vile bylo nepředstavitelně krámů - tucty stropních lamp, kazové stolní servisy, pouťové zboží, dvě pary obuvi, haldy kabátů a šatstva. Starožitník vzal jen pár kusů nábytku a čínské vázy. Pak jsme svolali široké příbuzenstvo a dobré známé, aby si proboha něco vzali. Pak přijeli ze správy tábora pro uprchlíky, ale byli velmi vybíraví. Zbývala velká hromada krámů, byl jich velký kontejner. Na náš účet skončily v třídírně odpadu na skládce.

B. M. Měli jste docela pěknou vilku. Proč jste stavěli nový domek, když víte, že nikdo z dětí nenajde v Hanu Münden zaměstnání?

F. Splnil se tím Reinhardův sen a odvádělo to pozornost od jeho intenzivní bolesti zad. Vilka se zdá větší, není podsklepená. Jednu místnost využívám jako učebnu, chodí ke mně žáci na soukromé hodiny a učebních pomůcek mám celou skříň.

B. M. Jaký máte z Česka dojem po tak dlouhém odstupu od posledních návštěv?

R. Myslím, že Praze prospělo, že tam trvale žije tolik cizinců. Nejvíc Američanů svobodných povolání, kteří se tu cítí volněji než ve fundamentalistickém Bushlandu.

F. Trochu mi vadí přílišná přizpůsobivost tržní ekonomii a rozevírání nůžek mezi velmi bohatými a chudými. Ráda vzpomínám na slušné (nice), vzdělané a snášenlivé lidi na lékařské fakultě v Hradci Králové, kde jsem učila angličtinu. Škoda, že nikdo z tak charakterních lidí se politicky neangažuje.

Rozmlouval Boris Merhaut

Roman Zeanddrich Ernest:

O rovnováze

Jellymann, *díky* Bohu, *pochopil*, že svět má býti v rovnováze.

O veselém člověku

Jellymann potkal *veselého* člověka. Podivil se tomu protože tak veselého člověka dosud neviděl.

Na otázku po původu svého *rozpoložení* onen veselý člověk odvětil, že je vesel *stále*, že to má od *narození*. Jellymann ale věděl, že vše by mělo býti v rovnováze, že tedy zřejmě i smutek a veselost, a toho podivného muže na to upozornil. Ten to uznal a *zasmušil se*. Smuten odešel. Do konce života *má* co vyrovnávat.

Jellyman z toho vůbec neměl *dobrý* pocit.

O snaživém ptáčeti

Jellyman pozoroval *ptáče*, a dalo se říci, že už od kolébky. Zprvu na něj byl *žalostný* pohled. Bylo neopeřené, *nemotorné a zcela nesamostatné*. Postupně ovšem obrostlo *jemným* lesklým peřím, jeho pohyby se *zpřesnily* a získaly na jistotě. Celkově stávalo se *pěkným, volným* a sebejistým ptákem, bylo zřejmé, že si stále důkladněji osvojuje pro *obdobného* jedince *cokoliv* potřebné, a že *nepochybně* tím i jako bytost spěje k lepšímu: *bylo prostě dokonalejší a dokonalejší*.

Jellymann ale věděl, že vše má býti v rovnováze. Dost mu to *kazilo* radost, a tak doufal, že ještě *dlouho*, dlouho nebude muset poznat *žádný* protiklad.

Příběh třetí

Jellymann pozoroval, jak díky *bohulibému* vývoji *ranní* slunce stává se *průzračnějším*, jak jsou duše *kolem* něj stále *čistější* a zářivější, i jak je dobro v *celém* jeho okolí stále *hmatatelnější* a celkově zjevnější. Jelikož ale věděl, že vše má býti v rovnováze, nebyl vůbec spokojen. Nedávalo mu spát *pomyšlení* na ty hrozné, druhé konce.

Posléze však, po *několika* dalších ranách, uznal Jellymann *svůj* pohled za ještě *naprosto* vratký, a sebe pak, alespoň prozatím, za neschopna *vyváženějšího* úsudku. Zdržel se tudíž propříště jakéhokoliv *komplexního* hodnocení, a získal tak pro sebe *neobyčejně* širokou a *neochvějnou* rovnováhu.

Pohyb ve volné krajině

Dne 13. září 2005 byla v pořadu Host do domu ČRo Praha skautka a nedávná prezidentka České akademie věd prof. Helena Ilnerová. Hovořilo se o pohybu ve volné krajině. Tato vynikající přírodovědkyně několikrát stážovala sama nebo s manželem v různých institucích v USA. Hodně tam cestovali, aby poznali krásy národních parků. I já v r. 1969 jsem procestoval Spojené státy z New Yorku přes Vermont, Niagarské vodopády, Gran

Canyon, Skalisté hory až na předměstí Los Angeles, Burbank. Příjemně mne překvapilo, jak naše pocity z cestování byly podobné.

Prof. Ilnerová tvrdí, že si nevážíme volnosti pohybu v krajině, která u nás je už od dob Marie Terezie. Už tehdy nevidaně příznivý lesní zákon dovoloval poddaným nejen vstup do lesů bez ohledu na to, zda patřily panovníkovi, šlechtě, církvi či obcím. A to nejen k procházkám, ale i ke sběru klestí, hub a lesních plodů.

Pokud v Bezručově slavné básni hajný markýze Gera vyhnal Maryčku Magdonovou, když sbírala klestí, neměl pro tuto zvěli oporu v zákonu.

Vůbec si neuvědomujeme, jak vzácnou výsadu máme, když smíme putovat po lesních i polních cestách a po turistických barevně značkových stezkách. Neradi to vidí myslivci, kteří tvrdí, že turisté nemají v lese co dělat, protože plaší zvěř, která potřebuje maximální klid.

První značková turistická stezka vznikla r. 1880 z iniciativy cestovatele Vojty Náprstka u Karlštejna. Za 1. republiky turistika zaznamenala velký rozmach a počet členů včetně mládeže přesáhl sto tisíc. Přes prázdniny školníci spravovali turistické noclehárny ve školách, kde nocleh na slamníku stával bůra, tj. pět korun čs.

Největší zásluhu o šetrný postoj k přírodě rozvíjeli skauti, jejichž biblí byly spisy Thomsona Setona o zálesáctví. Vzorem býval rudý muž, který v krajině, kudy procházel, nezanechával žádných stop. Dříve než vznikala pevná tábořiště, skauti mívali své letní tábory u vody na pozemcích rozmanitých majitelů. Jen vzácně platili symbolický nájem, protože po skončení letního tábora pozemek bezvadně uklidili, díry latrín lopatkami zaházeli a odpadky z lesa odvezli.

Když se v r. 1948 vlády zmocnili komunisté, postoj ke krajině se začal měnit. Všechno bylo všech, což nekulturní jedinci i skupiny chápali jako zvěli dělat si v lese, co chtěli. Lesy se otrásaly jejich hurónským řevem a vyděšená zvěř v panice prchala do nejnepřístupnějších koutů. Situace se zkomplikovala, když pořádkumilovní hajní a lesní byli vyhozeni jako sluhové třídních nepřátel a jejich místa zaujali bývalí pytláci a zloději.

Ilnerovi ještě ve studentských letech cestovali v USA autostopem. Vzpomíná, jak jednou v Oregonu je vezl majitel karavanu, který na noc se zastavil na vyhrazeném tábořišti. Byl jim sice nabídnut nocleh v karavanu, ale oni poodešli asi 50 m a rozložili si spacáky na mírném svahu. Když se vracela z umývárny, zasvištěla Heleně kolem hlavy kulka. Její partner ji vyzval, aby zalehla a ani se nehnula. Za chvíli se přiblížil majitel s napřaženou puškou, pozemek pročesal a pak se v domnění, že vetřelce zahnal, vrátil na farmu. Lidé jim vysvětlili, že majitel měl právo je beztrestně zabít, protože vstoupili na jeho pozemek, nota bene označený výstražnou tabulkou PRIVATE. Do rána nezamhouřili oka, bylo to pro ně trpkým poučením, že jsou v zemi, kde soukromý majetek je něčím posvátným.

Volná krajina u nás dostala co proto po r. 1989. Ilnerovi litují, že krajina je zabetonována supermarkety, ohyzdnými sklady a zaneřáděna reklamními tabulemi. Mrzí je, že péči o parky se věnuje nedostatečná péče. Tak třikrát v r. 2002 zažili povodeň v Průhonickém parku, kde padlo 807 starých stromů. Komplex budov ČAV v Řeži zaplavila Vltava až 10 m nad normál. Když voda opadla, všude, i vysoko na keřích, byly plastové odpadky. Nikdo se neměl k tomu tuto spoušť uklidit. Inicioval to mladý Angličan, který v Řeži stážoval. Ilnerovi to pokládají za naši národní ostudu.

Privatizace má nepříznivý dopad na pohyb v krajině. Zbohatlíci, kteří si kupují za babku velké pozemky, často nerespektují historicky dané cesty přes své pozemky, když odmítají uznávat tzv. služebnosti. Poškození občané se marně dovolávali svých práv na obecních úřadech, pokud tam rozhodují zástupci pravice, ti zpravidla vlastníkům nadřezují.

Tak se může stát, že za pár let na tom budeme jako občané v USA, kteří budou smět chodit lesem jen několika veřejnými, po obou stranách zadrátovanými cestami, označenými výstražnými tabulkami PRIVATE.

Ilnerovi se pozastavují, jak špatně se v Česku dokážeme vypořádat s odpady. Pranýřují, když bezohlední automobilisté klidně odbočují na lesní cesty a v nejlepším případě tam zanechají igelitový pytel odpadků, jindy jen tak odpady pohodí. Asi se shodneme, že podobná zvěrstva by se měla vysoko pokutovat.

Boris Merhaut

Proletáři ducha všech zemí, spojte se!

Dne 5. září 2005 v pořadu Host do domu se publicista a textař Michal Horáček zamýšlel nad tímto paradoxem: na jedné straně hlásáme potřebu co nejkvalifikovanějšího vzdělání, máme-li v Evropské unii obstát, a na druhé straně nemáme zákony, které by trestně postihly ziskuchtivce, kteří na soukromých televizních kanálech bezostyšně lidem promývají mozky, aby se klaněli zlatému teletu a měnili se v pasivní, nepřemýšlející manipulovatelné subjekty.

Minulé dva ročníky seriálu Hledáme superstar pan Horáček ještě byl schopen přežveknout, protože soutěžící museli předvést určitý talent nebo se veřejně zesměšnit jeho nedostatkem. Výsledkem bylo obohacení naší pop scény o několik svěžích tváří. Dosud si ji monopolizovali dlouho přesluhující tvorové, které kritik Rejžek příhodně nazývá zombie, udržující svou image tucty plastických operací.

Avšak hlad kanálu Novy a Primy po sledovanosti je tak neuhasitelný, že sešup nevkusu pokračoval do nejpokleslejších seriálů tzv. Reality show: Big Brother a Vyvolení.

Nebudeme řešit, který je originálnější a který je žalovatelnou napodobeninou. V obou případech divák sleduje interakci tuctu mladých lidí, jejímž cílem je jednoho účastníka vyloučit. Kdo to bude, o tom hlasují diváci.

Pan Horáček si všímá interiéru obou domů s vířivými vanami a veškerou elektronikou, kterou může trh poskytnout. Táže se, kolik diváků si všimlo, že ani jeden z vysněných přepychových domů nemá žádnou KNIHOVNU. Ano, knihovna jako symbol znalosti a inovace a dalšího, celoživotního vzdělávání je to poslední, co akcionáři obou soukromých televizních kanálů potřebují. Tito spoluviníci genocidy ducha, mravní Bifry a sibiřských gulagů přetvářejí své spoluobčany do trapně konzumující masy, stejně politováníhodné jako ta masa bolševická uplynulého půlstoletí. Tak trapná Rodinná pouta předstírají, že nejvhodnějším prostředím pro medičku je denní bar, a zápletky se nevěrohodně rozvíjí na neznalosti průkaznosti zkoušky DNA pro určení otcovství.

S tímto systematickým oblbováním ziskuchtivců kontrastuje příznivá zpráva, že někteří velmi bohatí lidé v ČR si začínají uvědomovat důležitost vzdělanosti národa. Vítáme proto, že podnikatel p. Kellner po britském vzoru založil u Říčan elitní soukromou školu. Je

určena nejen pro děti velmi bohatých, kteří platí v ČR nejvyšší třicetitisícové školné, ale především pro nadprůměrně talentované, které školné neplatí. A přitom tato necelá 3% dětí jsou tím největším národním bohatstvím, daleko důležitějším než preferované sportovní třídy, které v totalitě vyráběly atlety i pomocí zakázaných anabolik.

Boris Merhaut

Roman Srnec:

Láska

Láska je jako drahokam,
je všude kam se podívám.
Občas je třpyt a někdy lesk,
to její světlo září do nebes.
Následuj její světlo,
když k tobě přichází,
nemůže každý mít hned všechno,
však láska hory přenáší.
Je silná a čistá,
toť život bez hranic,
ne každý by se přiznal,
že se bez její existence nedá žít.
Radostná zvěst je na začátku,
když do srdcí našich přichází,
tu krásu, někdy vrásky,
v průběhu času sama vytváří.
Tak hledej cesty cestičky,
po kterých ona běží,
tak jako malé dětičky,
stejně ty budeš svěží.
Vždy raduj se a nečekej,
když láska, lásku vytváří,
tvůj stálý úsměv bezstarostný,
již navždy tvář tvou prozáří.

Meditace k proměnám času

Dech léta zeslábl, ale opojení z darů hýřící přírody se nevytrácí. Vplétají se myšlenky a pocity, které jsme prožili, ať v objetí přírody, či setkáním s příjemnými lidmi, která mnohdy nejsou nahodilá. Ocitli jsme se v situaci, kdy stvořitelské dílo se stalo středem rozpravy. Touha po výšinách, plujících oblacích a subtilně se vznášejících andělech dobra nám umožňuje vhled stvrzovaný i významnými mysliteli.

Naše lidská setkání v společenstvích, by neměla opominout povzbuzení a při loučení předat duchovní náboj - úsměvem, laskavým pohledem soucítění, slovem moudrosti stavějícím stupně k vzestupu do světla, syčeného nebeskými paprsky naděje a lásky. A tak na lukách smývaných mlhami zvýrazní se v srdci reflexe nezapomenutelné, vizualizací knih sebraných před dešti, aby neplakaly slzami a v teplé dlani vydechly útěchou, s vědomím, že máme průvodce na nebesích, snášejíciho se na zem do údolí duše.

Proto svět, který sahá výše než může zachytit naše oko a smysly, nám připomíná poselství zrození nového duchovního člověka - jehož představitelem či obrazem je - Ježíš Kristus, který reprezentuje přítomnost Boha ve světě.

Rozjímání pod blankytnou oblohou inspirující slova moudrých zvažujících vztah Boha a člověka, či člověka k Bohu. Zvěst o novém světě předsouvá pojem „nového duchovního Adama - symbolu počátku lidské existence prolnuté duchem světla, duchovní dimenze, která přišla do světa či lépe řečeno vstoupila - s Ježíšem Kristem. Tedy nejen člověk, ale bohočlověk - představující směrodatný obraz lidství povolání, aby dospělo k jednotě s Bohem...

„To vše odráží zásadně vývojově nové: totiž že Bůh už není mimo náš svět, není už ten naprosto Jiný a Nepochopitelný - leč naprosto blízký, ten, kdo se nás dotýká jako totožný s námi, proměňuje nás svým duchem - ohněm...

V podnětné publikaci: Bůh a svět od autora J. Ratzingera, nynějšího papeže Benedikta XVI., vyčteme živé poselství o Ježíši Kristu pro současný svět, přinášejíciho pokoj bojového rázu tím, že „nás vytrhuje z pohodlnosti, ale vede do boje pravdy, která je hodna utrpení i oběti, neboť nelze přijmout lež - jako temnotu. Proto první povinnost občana a křesťana není klid licoměrný, ale věrnost tomu, co velikého ve smyslu morálně duchovním nám Kristus daroval, co se může stát utrpením, bojem se zlem až k martýriu - a takto zaručuje pravý vnitřní pokoj...“ (str. 152) Radostné poselství o břemeni, které neneseme sami, že Kristus zvláště těžká břemena nese s námi, s vědomím, že jsem nesen nejvyšší dobrotou a nejvyšším bezpečím.

A když se přeneseme rozhovor s matkou - přírodou do interiéru nadcházejícího podzimu v sytých proměnách barev, cítíme, jak nás tato proměna přitahuje obměnou podoby božího doteku, že ve všech proměnách planetárního času nalézáme prazáklad bytí, který nás přesahuje mocností ducha tvořivě ho odráží, zrcadlí do rozmanitých projevů forem stromu života - stromu poznání dobrého. A stromy jako strážci planety vzhlíží vzpřímenými kmeny vzhůru k nebi a čekají až jim závan hvězdného astrálu setřese listí rozložené k meditaci. Kruh myšlenek se v podstatě obrátí či vrátí obohacen o nový závit spirály, jak spolupůsobit a nést plody příštích duchovních žní. Nadcházející podzim nás učí poznávat, co je na něm podstatné - tj. co jsme nevyrobili sami, leč co přijímáme v rámci stvořeného.

Pesimismus či melancholii odsouváme entuziasmem víry, která se nově rodí do všech období planety Země v souladu s Božím řádem.

Ing. Miluše Šubartová

Má mise utrpěla pád...

Dnes prohrál jsem svůj slib...
Se schodů šlapalo dítě
já na stupních hledal vodopád...
Světlo dítěte a smích - má zachmuřená tvář
zrcadlo temné k odpuzení...
Pak otevřela mi jedna paní, když dohrčel zvonek...
následná litá slova, že hledám doktora,
když všechny možnosti léčby vyčerpány -
Bůh ke mně promluvil při otevírání dveří: pracuj na sobě!
- JAK? - když bijí hodiny Boží vertikály...
Slzy kapaly po prahu a ztichlé otázky zoufaly:
Bože, mám právo vědět, že jsem Boží světlo, které nesvítí?
- či duše, která zmírá?
- či moudrost, která v bláhovost se mění?
- či síla bez odhodlání?
Jsem unaven a lásky nemám -
On pomáhá mi když klesám již, já nadechnu ódem z Jeho plic -
Jsi naděje má, když zrána čerstvá rosa dýchá
a na vlnách duše plují rozkvétající lotosy magické krásy.
Miluše Šubartová

Magnetismus stromů

Stromy mají magnetismus v této sestupné stupnici: dub, lípa, jasan, topol, buk, borovice, jedle, smrk. Přibližujme se k takovým, nejlépe o samotě rostoucím stromům se skálopevným přesvědčením, že je to živá bytost. Zastavme se dva tři kroky od kmene, předpažme a poprosme toto živé jsoucno, aby nám předalo trochu své magnetické síly. Představme si, jak tato síla proudí z kořenů pod kůrou kmene a ve výši našich rukou, takže ji do sebe vstřebáváme. Dokáže to každý člověk bez ohledu na stáří, pokud má ke stromům-velikánům úctu jako ke starším příbuzným a kdo má vrozenou lásku k přírodě.
K. Weinfurter, 1927 upravil -bm-

Dan Novotný:

Budíček

Nehraj hru svázanou
beze vší nadsázky
sny tvé, ty povstanou
probud' se do lásky.

Daniel Novotný:

Všechno už tu jednou bude

čas vysmívá se pravítku
vždyť ono samo
je v něm ponořené

a když se chytíš za vlasy rukou
a táhneš
nevytáhneš se nahoru

nalajnované dny v kalendáři
se rozlévají
vínem z budoucích hroznů

a zbývá průvan

(průvan ze zítřka,
dveře jsou totiž otevřeny
a zítra je chladno)

snad se nerozpadnu
v přílišné synarchii
než dojdu k prameni

jízdní řád
a jízdní chaos
se stále mění...

Setkání lidí dobré vůle - Velehrad 2005

Léto milosti není vázáno na čas pozemský, leč stále nabízí setkání s posvátnými místy, zejména poutními. Velehrad stále ožívá duchovním silovým polem v panoramatu dějin. Před jedenácti sty lety na moravské půdě stanuli první křesťanští věrozvěstové Konstantin a Metoděj, aby šířili evangelium spásy mezi Slovy. Duchovní setba pro veškeré generace národa se probudila z latentního stavu plně a zákonitě po dramaticky prožitých událostech. Je pravda, že o dobru se málo mluví neboť zdá se nám, že zlo převažuje. Ale je v našich možnostech, abychom budovali most mezilidských vztahů. Cožpak lidové přísloví nedosvědčuje, že lidem dobré vůle napomáhá Bůh? Křesťanskou bohoslužbu v den státního svátku 6. července na počest kulturně morálního odkazu Cyrila a Metoděje celebroid kardinál J. Vlček s úvodními slovy: „Církev křesťanská

se mění niterně a duchovně návratem k původnímu učení Ježíše Nazaretského, revolucionáře ducha vyzývajícího k hledání království Božího zrozením z Ducha pravdy... Velehradské dny, kterých se zúčastnilo více než třicet tisíc věřících zanechaly niterné dojmy otevřených srdcí vyšším hodnotám za současného zpytování hříchů s touhou po nápravě vyslovováním modlitby „Hospodine pomiluj ny“.

Proč velehradské dny konané i z podnětu Ekumenické rady církví nezapadly ve všedních dnech? I když pohasnou na nebi hvězdy a na zemi se prodlužují stíny labyrintu světa, o to silněji cítíme ochranu ve Slově Božím. Velehradskou inspirací bylo čtení proroka Eliáše připomínající pokojný stav mysli neboť: „Duch Páně je nade mnou, potěšení budou smutní, pomazání olejem nemocní, aby oblékli šat radosti...“

Apoštol Pavel vyzývá i dnes, tak jako kdysi Korintské - abychom pomáhali Pánu při budování království Božího, neboť duchovní žeň ve vesmírném pojetí má být veliká, podobná rozkošatěnému stromu - leč ženců na planetě Zemi je dosud málo.

Uvědomujeme si, že jsme rovněž na misijní cestě putování do duchovní domoviny, i když podmínky fyzického cestování jsou snadnější, než měli misionáři Cyril a Metoděj.

Setkání na Velehradě 2005 v nás utvrdilo pocit dějinné kulturně duchovní sounáležitosti, dějinného nasměrování našeho národa ke křesťanským hodnotám, které ve víře v živého Boha, přesahují lidské sváry, střety, vrhají světlo do temnot současného světa - ryzím lidstvím posvěceným shůry.

Nevyslovená přání účastníků velehradských dnů protínala posvátné ovzduší, aby velehradské dny dobré vůle nebyly jen inspirací; aby podané ruce a otevřená srdce pulzovala do dalších dnů jako nasměrování našich dějin, vždyť naše kultura je zakořeněna v křesťanské tradici slovanské již od 9. století. Je potřeba se zamyslet, že putujeme v dějinách cestou vnitřního proměnění s cílem polidštění planety.

Miluše Šubartová

Příroda

Misionář odpozoval, že bělochův způsob, jak potvrdit sebe sama v divočině i každé jiné krajině, je měnit, přetvářet. Pokud krajinou pouze prochází, zanechává tam aspoň nějaký znak, že tam byl. Naproti tomu rudý muž táhnoucí krajinou záměrně tak činí, aby nezanechal stop své pouti: prochází, aniž by zanechal stopy, jako ryba plující ve vodě nebo ptáci táhnoucí ovzduším. Indiánský způsob je splynout s krajinou, ne se jí postavit a bojovat s ní.

Willa Cartherová 1932

Vlasta Čermáková:

Pozdní odpuštění

Sladce i trpce zároveň

duši mou zranilas'
a já tě proto vinila
po dlouhý, marný čas,
jenž v trudnou uzrál žeň.
Když změnila ses v paprsek
věřila jsem bláhově,
že trní zaroste koukolem. -
Já zpozdilá,
přeslechla tvůj hlas,
konejšivý jako lék;
že vášeň bez sedla
je špatný generál;
Promiň, prosím, Popelce,
že dlouho přebírala hrách!
Hle, slunce již plaší mráz
a bílý kvítek odpuštění
raší v srdci mém,
v němž i za hrobem
přítelkyni máš.

Miloš Kopřiva:

Falun gong - duchovní naděje

Falun gong je starověká čínská metoda k hlubokému duchovnímu zdokonalení mysli a těla.

Je založena na pomalých tělesných pohybech při cvičení, meditaci a univerzálních principech Pravdivosti, Soucitu a snášenlivosti a míru.

Falun gong není náboženství, nemá politické ambice, ani komerční cíle, není v něm žádné formální členství ani organizační struktura. Cvičení jsou jednoduchá a lehce zvládnutelná, ale přitom velmi účinná. Lze je snadno zařadit do každodenního života, lze je praktikovat kdekoliv, samostatně i ve skupinkách. Mohou je provádět lidé bez věkového omezení. Po cvičení se člověk cítí vyrovnaný, svěží a plný energie. „Díky cvičení mohu pokračovat v malování,“ říká Čang Cchui-jing, čínská tradiční malířka, žijící v Austrálii. „V roce 1996 jsem trpěla vážnou artritidou. Bolely mě všechny klouby v těle, nemohla jsem ani držet štětec. Teď jsem však už měla výstavy obrazů ve 40 zemích a více jak 100 městech.“

V současné době ho praktikuje více jak 100 milionů lidí ve více jak padesáti zemích světa. Z počátku, díky blahodárným účinkům na lidské zdraví měl Falun gong podporu čínské vlády. Jakmile však počet praktikantů Falun gongu v Číně vzrostl na více jak 70 milionů, což je více než počet členů komunistické strany Číny, cítil se režim Falun gongem ohrožen. V roce 1999 čínská vláda Falun gong zakázala a začalo kruté pronásledování. Výsledek - více jak 2600 praktikujících a zastánců Falun gongu bylo popraveno, více jak

100 000 je týráno v pracovních táborech a více než 200 000 je zadržováno bez soudního procesu.

Pan Tchan Jung-tie byl v pracovním táboře mučen rozžhavenou železnou tyčí. Jenom díky nepozornosti dozorců se mu podařilo utéci, a poté v červnu 2001 emigrovat do USA.

I vy se můžete zapojit do cvičení, i vy se můžete přidat k protestům. Všeobecné informace najdete na www.falungong.cz nebo na mobilu 776 128 765 pan Bohumil Bartošek pro Brno, e- mail: fg.cz@seznam.cz nebo 721 742 071 Veronika Weberová pro Prahu, e-mail: vweberova@seznam.cz. Audio i video materiály jsou volně ke stažení z internetové adresy www.falungong.sk.

N. F. Čapek:

Nálada a její tvoření

II. vyd. P., Unitaria, 1930, s. 27 - 35.

NÁLADA MISTROVSKÁ

Kromě mistrů všech početných řemesel, znamená doktor vlastně mistr. Doktor teologie rozumí dějinám a učení církve a některým jiným věcem svého oboru, doktor filozofie má rozuměti dějinám a způsobům lidského myšlení vůbec, doktor medicíny lékařské vědě a právník zákonům a vývoji práva - žádný z nich nemusí však rozuměti sám sobě a býti mistrem v ovládnání všech složek, z nichž se skládá jeho životní štěstí nebo neštěstí.

Pozoruji-li přírodu, ať z kterékoli strany, vždy v ní vidím ruku Mistrovu. Hvězdnaté nebe není nahodilým shlukem hvězd, ale je dokonalou říší docela určitého počtu hvězd, z nichž každá je jiná, ale podléhá týmž zákonům, jako všechny její družky.

Pozorujete-li svět a život, vidíte věci, na které nemáte vlivu. Nemůžete změnit směr, kterým letí naše sluneční soustava k souhvězdí Herkulesa. Nemůžete změnit teplotu slunce, ani zamezit nějaké zemětřesení.

Je-li mnoho věcí, které my měniti nedovedeme, je také mnoho jiných věcí, které jsou úplně v naší moci a jichž se zmocnit a mistrně je ovládat, je naší lidskou povinností.

Byly doby, kdy člověk jen s velikou námahou dovedl rozdělat oheň a kdo to prvý dovedl, byl velikým mistrem ohně.

Kdysi viděl člověk jedinou cestu k ovládnutí dalek v rychlém běžení, proto byl nejvytrvalejší chodec největším mistrem v ovládnání vzdálenosti.

Duševní vývoj následoval hodně později. Člověk dlouho nerozuměl bolesti a považoval ji za trest boží, a podle toho jak člověk dovedl ovládnouti bolest a nemoc, mohli bychom měřiti jeho mistrovství v tomto oboru.

Největší mistrovství v přítomné době viděl bych v tom, jak člověk dovede kontrolovat dojmy a sugesce, které na něj zvenčí působí a tvoří jeho náladu.

Porovnal bych to k plování. Neumí-li člověk plovat, a dostane se do vody, je voda jeho pánem. Pokouší se plovat a nabere si vody do úst, voda ho ovládá, místo aby on ovládal vodu. Jinak je s mistrem. Plove na vodě, pod vodou, naznak, po straně, vydrží na vodě třeba celý den a stále je pánem vody.

Nálady, jimiž se projevuje pospolitý život lidí, mohli bychom porovnat k vodě. Lidé jsou většinou otroci vln a změn a dojmů a hlubin a bažin těchto nálad. Rozčilují se, trápí se, otravují se, nadávají, proklínají, protože jejich myšlenkový, citový a volní život je celý závislý na dojmech okolí. A jaké je jejich okolí, taková je jejich nálada. Jedí, co se jim předloží, a když z toho dostanou bolení, nadávají na jídlo a ne na sebe, že to jedli. Nebo máme příklad na radiu. Někteří jsou otroci svých sluchátek. Poslouchají, co se jim nelíbí, ale nemohou odolat, aby přece dál neposlouchali. Tak jsou někteří otroky svých očí nebo uší nebo sousedů.

Štěstí nebo neštěstí souvisí s životem citovým. Čeho člověk necítí, to ho netrápí. Každá radost i bolest je velká neb malá podle toho, jak ji vycitujeme. Tutéž radost nebo bolest možno různě vycitovat, tutéž ztrátu různě snášet, tentýž zisk různě okoušet.

Od nepaměti lidé vynacházeli různé způsoby, jak své city a nálady probudit, rozmnožit, zvýšit, snížit, změnit a v jisté linii udržovat.

Pocit bázně, naděje radosti, ohromnosti, pocit tajemného a nezbádaného, pocit nejistoty nebo ochrany, to vše jsou city zužitkovávané v různých náboženstvích dnešních i starodávných.

Také všechny zábavy jsou založeny na stejném principu: zapomenout na trudy životní, zbavit se na chvíli strachu, cítit se šťastným a silným, kochat se prociťováním nějaké tragedie, komedie, historie, zprávy, představy života lepšího nebo horšího než je náš. Rovněž umění a kumštýřství počítá především s náladou, s vycitováním souladu a rytmu, bolesti a strachu, radosti a lásky, vděčnosti a naděje.

I politikové počítají především s náladami a pudy: budí strach o existenci nebo naděje na lepší časy, hněv nebo závist, radost z vítězství nad protivníkem, a není citu, který by v politice nebyl uplatňován.

U některých vychovatelů i výchova je řízena hlavně citem: jednou pro nepatrnou věc zle dítě trestají, jindy při velkém provinění je omlouvají, vždy podle nálady a okolností, které působí na jejich city.

Náš poměr k lidem vůbec bývá často určován city, které vznikly buď z nějaké chvály nebo zlé pomluvy, takže mnohý nezaviněně bývá nenáviděn a jiný nezaslouženě protěžován.

Na citech bývá založeno i pití alkoholu. A to proto, že tvoří jistou náladu a mění city.

Slaboch se cítí silným, smutný veselým, ponížený povýšeným. I když se člověk při tom řítí do záhuby, přece jen znovu sahá třeba k jedu, jen aby city své rozvířil nebo utišil, aby na chvíli oslabil rozum a vůli, a nemusel se dívat skutečnosti střízlivě do očí.

Všeobecně panuje domněnka, že je člověk proti citům a na nich založeným náladám bezmocný a že nemůže jinak je ovlivnit než za cenu zdravého a střízlivého úsudku a to ještě jen velmi neurčitě a jen tak, že jakmile se vrátí sám k sobě, je znovu tam, kde byl před tím, je dále tím nešťastným stvořením, které samo před sebou utíká a neví kam.

Člověk přece jen není tak bezmocným jak se zdá. O tom svědčí zkušenost s nižšími tvory, jak je možno i jejich nejsilnější pud ovládnout. A to tím víc, čím je zvíře inteligentnější.

Podobné zkušenosti máme s člověkem. Čím nižší úroveň a menší vzdělání, čím zanedbanější výchova, tím více je hříčkou svých nálad a je sto oddat se vášni až k nepřičetnosti.

Proto národové se starou kulturou jeví větší schopnost ovládati city než národové s mladší kulturou.

Je známý a příslovečný klid Angličana. Rozdíl je zvláště patrný, jedeme-li ve vlaku v Anglii a potom v Maďarsku. V Maďarsku křik, házení rukama, rozčilování se, ačkoli ti lidé při vstoupení do vlaku se vůbec neznali. V Anglii zas nápadný klid, mlčení, a jestli se dva dají do řeči, je tichá, nehlučná, při čemž je tělo mluvícího úplně klidné.

Mohli bychom z hlediska citového rozeznávat tři hlavní typy lidí, z nichž každý má ovšem mnoho odstínů. První jsou lidé, kteří téměř na všechno citově reagují. Všechno se jich dotkne. Oni pláč s plačícími a radují se s radujícími. Oni křičí a nadávají s křičícími a nadávajícími a volají zdar a slávu s těmi, kteří podobně volají.

Oni umí každý cit náležitě vychutnat. Mají-li smutek, plně a dlouho se svému smutku oddávají a těžko se s ním loučí.

Mají-li nějakou starost, důkladně ji podchytí a se všech stran jí přinášejí myšlenkovou potravu, aby jen dlouho žila a neodcházela.

Na opačné straně jsou lidé, kteří se dívají na vše s velkým odstupem a s lhostejností. Všechno je bláznec nebo komedie. Sebe považují jen za diváky, kterým do toho, co se kolem odehrává, tak dalece nic není. Svět považují za iluzi, klam, a nic se prý na tom nedá měnit. U nich vše plave. Kdyby i dnes něco změnili - zítra to bude zase jiné - nač se tedy namáhat.

Tito lidé nikomu nepomohou a mnohým překáží a škodí. Chvástají se svojí filozofií, jaká je chytrá, zatím v tom není nic jiného, než pohodlí, netečnost, úpadek, slabost, pohrdání lidskou důstojností a božskou jiskrou v člověku.

Třetí typ, to je nová rasa, to jsou lidé, kteří si osvojili poznání a praxi, jak jsou pěstovány v Svobodném bratrství.

Nejsme pro bezcitnost, ani pro lhostejnost diváka, který na svět hledí s despektem. Jinými slovy: my nejsme ledovými rampouchy, bez ohně nadšení a bez citu.

Jsme na straně citů asi tak jako jsme na straně ohně. Nestojíme o neovládaný oheň.

Nechceme býti ohněm překvapováni. Nechceme, aby nám pojednou začalo hořet nad hlavou. Jsme pro oheň ovládaný, podřízený našim potřebám, jsme pro oheň, který nám slouží a náš život zpřijemňuje.

Kdys člověk neznal ohně jinak než jej zná němá tvář. Později s velkou námahou oheň rozdělával a udržoval. Potom vynašel lampy a zápalky, a přece se bál ohně, neboť bydlel pod doškovými střechami a neuměl se jinak pojistit než modlitbou a posvěcenými kočičkami za vikýřem. Jak dnes ovládá oheň! Jak bezpečně jej v kapse nosí, na drát chytá a podle libosti převádí.

Porovnáme-li city lidské k blahodárnému ohni, musím s politováním konstatovat, že lidstvo v ovládnutí tohoto božského ohně citů a nálad nepokročilo. Průměrný člověk neví dosud nic o vědomém řízení citů, o tom, co znamená býti mistrem svých citů.

Dnes jsme nejvýš dospěli k dobám, kdy se myslívalo, že člověk se rodí pánem neb otrokem. A kdo se zrodil otrokem, že jím musí do smrti zůstat. Tak mnozí zůstávají otroky svých nálad do smrti, ač by mohli postoupit k mistrovství.

Lidé se dělí na dva tábory tím, o čem usilují. Jedni jsou jako těsto: jsou tím, co z nich osud uhněte. Neusilují, aby se postavili nad všechny dojmy a zážitky a používali jich jen jako malíř svých barev, jako hrnčíř hlíny, jako stavitel stavební hmoty.

Druzí usilují o mistrovství. Řeknou si: budu nejprv duší a nejvýš duší a vše jiné bude při ní, pro ni, vedle ní, s ní, ale nikdy nad ní, kromě duše Mistrovy, která je duší mé duše.

Život místo živoření a radost ze života je na cestě mistrovské. Je to cesta od cizích mínění k samostatnému myšlení, od vnucujících se nálad k vědomému tvoření a ovládnutí své vyvolené nálady.

Na cestě mistrovské nemá člověk čas ani chuť, aby nějaký smutek rozebíral, vyciřoval a ořňukával: buď s ním půjde těšit někoho ještě smutnějšího, nebo uloží ten smutek na led - je-li nezbytné nutno jej uchovat - a obrátí mysl na nějakou užitečnou práci, nebo na studování nějakého velkého a vítězného života.

Někdo stojí před těžkou situací. Má na vybranou: buď si bude říkat, že na ni nestačí, sedne si do kouta a bude přemýšlet, jak by sám sobě svoji zbabělost omluvil, nebo podívá se na věc lépe a se všech stran, jestli by přece nedalo se něco dělat. A potom si řekne: dokázali to jiní, proč ne já? A kdybych i ztroskotal, aspoň jsem změřil své síly s něčím velikým, po druhé snad přece zvítězím.

Jsou otroci a ještě dlouho potrvá, než jich začne ve větším počtu ubývat. Jsou mezi nimi takoví, s kterými je škoda mařit čas a se vyčerpávat: jejich doba ještě nepřišla.

A je mnoho těch, kteří hledají cestu mistrovskou, cestu tvůrčího života a životního optimismu, na které by po nich zůstala stopa člověka, který žil pod zorným úhlem věčnosti a zanechal po sobě svět o něco lepší než byl před ním, aspoň tam, kde růže vyrostly, které on sázel.

Jsme mezi těmi, kteří si tu cestu mistrovskou vyvolili, částečně už jsme i po ní kráčeli a nelitujeme toho, aniž bychom volili jít cestami starými.

Blahořečíme slunci, když zasvítí, aniž by se ptalo, kdo jeho slávu uzná anebo kdo jen na jeho skvrny bude naříkat. A najdou se jiní, kteří budou blahořečit chvíli, kdy jsme jiskry lepších nadějí v jejich srdcích roznítili. Vyplatí se jít výš - a kdyby se i nevyplatilo: na výšinách je čistší vzduch a lepší rozhled.